

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:

za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 K.
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 50.

Ministrska kriza.

Zagreb, 1. avgusta. (Izvirno.) V političnih krogih je razširjena vest, da bo poverjena sestava novega kabineta pariske mu poslaniku Vesniču. V Vesničev kabinet bi prišli dr. Kramer kot pravosodni minister, Trifković kot minister za notranje zadeve in Svetozar Pribičević kot minister za konstituantno. Med tem se v širjih krogih pojavlja vest v zvezi s potovanjem Stojana Protiča v Zagreb, da bo novi kabinet sestavil Protič s sodelovanjem Narodnega in Jugoslovanskega kluba. Ugiba-

jo, da se je Protič podal v Zagreb zato, da se dogovarja s politiki Narodnega in Jugoslovanskega kluba. Kioži tudi vest o demokratskem kabinetu s Trifkovićem na čelu.

LDU Belgrad, 31. julija. »Večerke Novosti« javljajo: Šef dvorne pisarne in dvorni maršal je posetil včeraj dopoldne podpredsednika vlade dr. Korošca, da se pouči o stanju ministrske krize. Isti čas se je informiral o vzrokih krize tudi pri poslancih raznih strank.

Splošna mobilizacija v Prekmurju.

Maribor, 1. avgusta. (Izvirno.) »Murska Straža« piše: Iz Prekmurja prispeli begunci poročajo, da so Mažari odredili mobilizacijo od 18. do 45. leta. Slovenski fantje in moške se branijo vstopiti v rdečo armado. Mnogo jih je ušlo čez Muro in

pristopajo sedaj k prekmurski legiji, ki se ustanavlja. Obenem z mobilizacijo se je pričela ostra rekvizicija žita. Boljševiki bodo spravili ogromne množine živil iz Prekmurja, ako jih pravočasno ne zaloti okupacija po jugoslovanskih četah.

Mažarski polki se udajajo.

LDU Bukarešta, 31. julija (ČTU.) Vojno poročilo od 30. julija: Vzhodna fronta: V težkih bojih se je posrečilo danes rumunskim četam prekoračiti Tiso tudi pri Tisza-Fürsdu in Tisza-Földvaru, kjer so sovražnika zapodile v beg. Pri Szolnoku, je sovražnik zbral vse razpoložljive čete in branil prehod rumunskih čet preko Ti-

se. Vsled energičnega delovanja artiljerije pa se je moral sovražnik tudi tukaj umakniti ter je izgubil mnogo mrtvih in ranjenih. Trije ogrski polki so položili orožje in izjavili, da se nočejo dalje bojevati proti Rumunom. Zahodna fronta: Sovražnikov poskus, da bi pri Durobossaryju prekoračil Dnjester, se je izjalovil, z velikimi izgubami.

Pogajanja z Mažari.

LDU Dunaj, 31. julija. (ČTU.) »Zeit« poroča: Pogajanja med polkovnikom Cunninghamom, šefom dunajske angleške misije in med poslanikom Böhmom so se danes nadaljevala. Med tem, ko bo Bela Kun

dne 15. avgusta v Budimpešti centralnemu sovjetu stavljal svoj urad na razpolago in bo sam, kakor piše »Nepszava«, kot navaden vojak dalje služil v komunistični armadi, pa stvarna nasprotstva še niso odstranjena.

Amerika za neodvisnost Egipta.

LDU Duckerton, 31. julija. (DKU. Brezžično.) Iz Pariza javljajo. Vodja egipčanske delegacije v Parizu je izjavil ameriškemu poročevalcu, da upa, da bodo Zedinjene države podpirale Egipt v boju

za neodvisnost od Angleške. Angleži izkoriščajo Egipčane neusmiljeno in samo popolna neodvisnost bi mogla zjamčiti svobodo in razvoj naroda.

Estonska pod angleškim nadzorstvom.

LDU Nauen, 31. julija. (Brezžično.) »Rewalsche Zeitung« poroča: V Londonu so sklenili, da se stavi Estonska pod enako angleško nadzorstvo, kakor je v Egiptu. Zasedenje otoka Oesel po Angležih, je samo člen v verigi angleških načrtov glede

Estonske. Glasom vesti iz Stockholma, namerava Angleška prevzeti začasno vojaško in civilno upravo Estonske, potem mešanih angleških komisij, ker bi bila sicer Estonska preslaba proti boljševiškim strujam.

Kritičen položaj za rusko sovjetsko vlado.

LDU Detuschaltenburg, 31. julija. (Brezžično.) Dunajski dopisni urad javlja,

da je njegova brezžična postaja zajela brezžično poročilo iz Moskve, glasom ka-

terege je Trockij v včerajšnji seji sovjetske vlade izjavil, da je položaj od dne do dne bolj kritičen.

Zakon o vojnih dobičkih.

LDU Belgrad, 31. julija. Ko se zopet sestane narodno predstavništvo, pride pred vsemi drugimi zakoni v razpravo zakon o vojnih dobičkih.

Reška komisija še ni končala.

LDU St. Germain, 31. julija. (Dun. KU) »Temps« poroča: Vesti pariških ameriških listov, da je reška komisija svoje poročilo že izročila svetu petorice, niso točna.

Bolgarske zahteve.

LDU St. Germain, 31. julija. (Dun. KU) Kakor javlja »Chicago Tribune«, je zahtevala bolgarska delegacija v svoji prvi notli Makedonijo, Dobrudžo in Tracijo.

Ratifikacija mirovne pogodbe na Poljskem.

LDU Moravska Ostrova, 31. julija (ČTU.) V včerajšnji seji poljske skupščine so razpravljali o ratifikaciji mirovne pogodbe in o pogodbi med glavnimi državami entente. Ministrski predsednik Paderewski je obširno govoril o mirovni pogodbi. Začetkom svojega govora je poudarjal, da nemška mirovna pogodba priznava samostojnost Poljske. Ako bo ljudsko glasovanje v Varmijah izpadlo v korist Poljakov, bo Poljska pridobila oni davni in dragoceni del zemlje, ki je bil že za časa Jagellonov v poljski posesti.

Otvoritev borze v Pragi.

LDU Praga, 31. julija. (ČTU.) V ponedeljek, 4. avgusta se otvori v Pragi borza za efekte. Začasno bo dovoljena samo trgovina z onimi vrednostmi, ki so naznačene v uradnem kurzem listu praške borze, izvzemši vrednostnice avstro-ogrškega državnega dolga, ki so označene v oddelku C borznega lista. Borza bo odprta vsak delavni dan, izvzemši soboto, od 11. do 12. ure.

Zahteve čeških Nemcev.

LDU Praga, 31. julija. (ČTU.) Predsednik republike je sprejel danes v avdijenci deputacijo narodnega sveta na Moravskem, ki mu je predložil narodne in kulturne zahteve Nemcev iz Moravskega. Potem je deputacija raztolmačila te zahteve dr. Šamalu v predsednikovi pisarni.

Slavka v Gradcu.

LDU Gradec, 31. julija. (DunKU.) Ob 2. popoldne so začeli stavkati nameščenci cestne železnice, ker zahtevajo povišanje plače. Ravnateljstvo cestnih železnic je izjavilo, da je pripravljeno izpolniti zahteve naknadno od 1. julija, ako dovoli mestna občina izdatno zvišanje vozniških cen. Občinski svet je v svoji seji cestni železnici dovolil povišanje cen. To zvišanje bo prinašalo ravnateljstvu cestnih železnic 7 in pol milijona kron. Od te svote se bodo porabili 4 milijoni za povišanje plače, tri in pol milijona pa za pokritje drugih izdatkov.

LDU Gradec, 1. avgusta. (Dun. KU.) Stavkajoči uslužbenci graške cestne železnice so sklenili na svojem včerajšnjem zborovanju, da začno zopet z delom. Med zahtevami, ki jih je družba delavcem dovolila, je tudi naredba o odpravi napitnine. Delovna doba znaša 8 ur dnevno. Promet se je davi ob 8. uri zopet otvoril.

Gradec protestira.

LDU Gradec, 31. julija. (DunKU.) V današnji seji občinskega sveta se je sklenil protest proti nesprejemljivim pogojem mirovne pogodbe. Protest bodo poslali nemško-avstrijski delegaciji v Saint Germain.

Ženske sodnice in porotnice.

LDU Nauen, 31. julija. (Brezžično.) Demokratska frakcija je v Weimarju zahtevala, da se kolikor hitro mogoče sklene zakon, s katerim naj se ženske vdeležujejo pravosodstva kot sodnice in porotnice.

Iz pokrajine.

k Imenovanje. Prestoponaslednik je na predlog ministra za notranje stvari imenoval v Ljubljani za okrajnega glavarja Miroslava Simo-Gala, za v.adnega tajnika Miroslava Senekoviča.

k Celjski Slovenec — odlikovan v Parizu s francoskim redom Legije časti. Ob priliki francoskega narodnega praznika 14. jul. je pri defiliranju zavezniških čet kot zastopnik jugoslovanske armade nastopil tudi celjski Slovenec poročnik Ivan Koderman, sin hišnika v Zvezni tiskarni, poslan tja od svojega t. j. 10. pješaškega puka, kamor je bil dodeljen kot bivši srbski legionar Bil je ob tej priliki z drugimi častniki vred odlikovan s francoskim redom Legije časti.

k Visokošolci, strokovne učiteljice za gospodinjstvo, šivanje, glasbo (glasovir) in moderne jezike se opozarjajo na razpis ptujskega mestnega urada v Uradnem listu št. 120, str. 426.

k Vrhnik. Da je bil sprejem srbskih dijakov na Vrhnikih tako sijajen in je nesla vsa mladina najlepše spomine v bratsko Srbijo, je zahvaliti predvsem naklonjenosti in darežljivosti Vrhničanov in okolice, dalje pa »odboru za pogostitev srbskih dijakov«, katerega duša sta bila dr. Šabec in gospodična Tinica Verbičeva in jima bodi izrečeno tem potom priznanje in zahvala. Blagajničarka gospodična Tinica Verbičeva je izročila danes preostanek v znesku 1570 K odboru za Cankarjev spomenik na

Vrhnikih. Skupna vsota za spomenik našega velikega pisatelja znaša sedaj 4460 K, ki je pa seveda še veliko premajhna, da bi se začelo z zgradbo spomenika. Prosimo vse poživovalne in zavedne Jugoslovane in častilce našega Ivana Cankarja, da sodelujejo še nadalje z vso vneto za ta dobročlen namen, se spominjajo vedno v veliki hvaležnosti njega, ki je bil največji nad velikimi in pošiljajo prispevke na odbor za Cankarjev spomenik na Vrhnikih. — Jakob Hočevar, predsednik, Lovro Rogelj, blagajnik.

k Kapelica sv. Leonarda v Gotni vasi je dobila novo lice. Prav lično je prebarvana in posamezne svetniške slike dokaj lepo prenovljene. Bila je pa že tudi potrebna. Glavno sliko starodavne zgodovinske kapelice sv. Leonarda so spremenili v sliko Marije Pomagaj.

k Beguncem! Na begunski sosvet je došlo do danes že več tisoč prigrasnic in prihajajo še vedno. V svojih prigrasnicah stvaljajo begunci na sosvet razna vprašanja v zadevi podpor, služb, stanovanj, škode, ki so jo trpeli vsled vojne; v zadevi njihovih otrok in sorodnikov. Dalje izražajo razne želje, stavijo predloge, nekateri imajo tudi pritožbe itd. Vsakemu posebej ni mogoče odgovoriti, ker bi povzročilo to preveč dela in vzelo preveč časa, zato naznanjamo vsem prizadetim, da begunski sosvet sestavlja sedaj seznam o vseh prijavljenih begunskih zadevah; čim zbere dovolj podatkov, bo posredoval za vse pri merodajnih oblastih in objavi uspeh potom časopisja. V posebnih zadevah pa, kjer je posredovanje begunskega sosveta takoj potrebno in kjer je treba, strankam posebnega nasveta, v teh odgovarja beg. sosvet prizadetim naravnost, kaj je ukrenil on, oziroma kaj naj stori stranka. Ako kdo ne dobi odgovora, naj ne misli, da se ga je prezrlo; marveč naznanjeno mu bodi s tem, da ga imamo vpisanega v svojem posebnem seznamu v svrhu skupnega posredovanja za vse. Kdor izpremeni bivališče, naj nam blagovoli to naznaniti. Begunski sosvet, Ljubljana, Pražakova ulica 3.

k Prosta vožnja za invalide. Vojnim invalidom je dovoljeno, da morejo potovati brezplačno po vsi kraljevini. Železniške postaje jim bodo izdajale brezplačne vozne listke, ki se postavijo v račun ministrstvu za socialno politiko.

k Zgradba novega dvora v Belgradu. Dela pri gradbi novega dvora brzo napredujejo. Zgradba bo gotova do 1. novembra in se tedaj dvor preseli v novo poslopje.

k Slikarska akademija v Belgradu. Meseca avgusta se otvori v Belgradu slikarska akademija, ki jo bode vzdrževala država. V ministrstvu za prosveto se dela na ustroju te akademije.

k Trgovski dogovor s Čehoslovaško. Med našo in čehoslovaško vlado se je dosegel sporazum glede transporta najpotrebnejših predmetov. Glede prevzemanja transportov je vlada odredila svoje delegate, ki naj na meji izvršujejo kontrolo transportov in pravilnost dokumentov.

k Zdravila iz Amerike. Iz Amerike je došla v Belgrad velika količina zdravil, ki se bodo rabila v bolnišnicah. Ambulancnim postajam, drogerijam in lekarnam se bo dovedlo razpečevanje zdravil po cenah,

po katerih so bila kupljena. Posebno se bodo izdajala tudi zdravila zoper venerične bolezni.

k Za vrnitev Jugoslovancev iz Amerike. Glasom odredbe ministrskega sveta, se bodo otvorile v New Yorku, Bordeauxu in Parizu posebne pisarne, ki bodo vodile račune o transportiranju naših državljanov na povratku iz Amerike.

k Povišanje takse za brzojavke. Od 15. avgusta se bo povišala taksa, ki pripada naši državi za mednarodne telegrame, ni sicer, za terminalne od 6 na 9 parov, za tranzitne od 3 na 7 parov, v izvan-evropskem prometu za tranzitne od 8 na 12 parov, za terminalne od 10 na 15 parov (1 para - 3 vinarje).

k Ustavev izplačevanja kuponov vseh avstrijskih obveznic in zadolžnic. Ministrstvo financ generalno ravnateljstvo državnih dolgov v Belgradu je z odlokom z dne 25. julija 1919, broj 702 zaukazalo, da se takoj ustavi izplačevanje kuponov kakor tudi obresti od amortiziranih obligacij vseh predvojnih in vojnih dolgov bivše Avstro-Ogrske, dokler se ta zadeva o dolgovih mednarodno pravno ne odloči. Delegat: Šavnik.

Iz Ljubljane.

1 Prva poroka oslepelega vojaka v Ljubljani se bode vršila v nedeljo 3. avgusta v cerkvi sv. Petra ob 8. uri. Med službo božjo bo pel oddelček odličnega ljubljanskega pevskega zbora. — Ženin je oslepel vojak Jakob Debeljak doma pri Sv. Florijanu nad Škofjo Loko, nevesta pa gospodična Francka Belič, hči spoštovanega posestnika g. Lovrenca Belič z Brda pri Viču. — Poročil ju bode vojni kurat Fran Bonač. Čestitamo ženinu-slepcu, mlada, blaga nevesta pa živila!

1 Poročil se je g. Janko Kos z gđc. Mici Šifererjevo.

1 Nenadna smrt. Včeraj dopoldne je nenadoma postalo slabo vlakovodju državne železnice Francu Legatu, ki se je moral vsteti na neko klop v Zvezdi, kjer je na mestu umrl.

1 Poizkusna vožnja proti trčenju vlakov. Poizkusna vožnja proti trčenju vlakov se je včeraj izvršila na progi Ljubljana—Brezovica z najlepšim uspehom.

1 Strelnice vaje na tukajšnjem vojaškem strelišču se zopet prične. Občinstvo se opozarja, da ob takih dneh v lastnem interesu ne hodi po Golovcu. — Komanda mesta Ljubljane.

1 Perišče na Prulah. Pišejo nam: V drevoredu pred Prulami so postavili leseno barako, kjer je spravljeno tesarsko orodje in druga priprava. Da ponoči kdo ne vlomi, spi v baraki čuvaj. Tam imajo nekaj železnih pontonov, katere zbijajo skupaj po dva in dva, na vrhu pride pa lesen oder. Ti splavi bodo služili za dovažanje raznega materiala za dela poglavljenja Ljubljanice. Redna dela se seveda letos ne bodo še pričela. Hkrati bodi pripomneno, — preje so bile vse tozadevne prošnje zastoj — da prebivalstvo, ki stanuje na Prulah, Karlovski cesti, Grubarjevem nabrežju in v tamošnjem okolišu sploh, silno potrebuje perišča. Ker je v Grubarjevem prekopu že napravljena škarpa, bi bil za po-

niše najpripravnější prostor pri odcepu Grubarjevega prekopa od Ljubljane, kjer ženske že sedaj perejo; če se pa še tu napravi škarp, da se ne bode moglo do vode, bode prebivalstvo kljub temu, da ima vodo pred seboj, moralo imeti umazano perilo. Mislimo, da se bodo vsaj v naši novi državi bolj ozirali na potrebe prebivalstva, kakor v mačehi Avstriji.

I Prijeti tatovi. Kakor smo že poročali je v soboto aretirala policija nekega Josipa Šolarja iz Bizovika, ki ga je zasačila baš, ko je kradel v Götzlovi trgovini na Mestnem trgu. Par ur pozneje je v Nunki ulici nato aretirala nekega Josipa Klobasa, pri katerem se je tudi našlo nekaj Götzlejeve obleke, v nedeljo popoldan pa je bil aretiran še tretji neki Josip Žerjal, nevaren lastnini do skrajnosti. Bili so vsi trije vlomilci po poklicu, ki so živeli sploh od tatvine in imajo že marsikaj na vesti. Namevarnejši je pač Žerjal, ki je bil s svojima tovarišema znan le pod imenom »Tonček«, po nekod se je imenoval »Maris«. Svoječasno je bil Žerjal že aretovan, ko je bil osumljen rop v Hradeckega vasi. Tedaj se mu je posrečilo, se izmuzniti iz zanjke. Za sedaj pa je priznal tako vlom v Götzlejo trgovino kot vlom v pleskarsko delavnico Tomaža Briclja na Dunajski cesti 8. — V petek ponoči pa so pač imeli smolo. Došim jih je pri Götzlju zalotila policija in jim zmešala načrt, je padla Klobasu pri Briclju blagajna na nogo in ga poškodovala. Pozneje pa je Klobasa skočil bežec iz strehe na Frančevo nabrežje in tamkaj si je zvil roko. Kolikor se je že doslej doglalo, so fantje živeli zelo nobel. Vozili so se z izvoščki in hodili na zabavo z dekleti v Karlovec, kamor so se peljali v 2. razredu, tam pa ložirali v hotelu ter dobro pili in jedli. Sedaj pa se jim je hrana precej izpremenila in da bo to trajalo dolgo, zato bo skrbelo sodišče, kamor so jih sedaj oddali v zapore. Pri Götzlju so napravili baje okoli 5000 kron škode.

I Policija je prišla nekega Franceta Sestrana radi tega, ker je došlim šestim Amerikancem, vračajočim se domov v zasebno ozemlje popravil ozircma bolje povedano, potrdil njih potne liste, tako, da je prelepil n. pr. napis »Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev« tako, da se je potem le še čitalo »Kraljestvo Srbov«. Ker bi znalo to škodovati ugledu naše države in pa, ker bi se te potne liste morda celo izrabilo v gotove agitacijske svrhe itd., ter ker je potvoril Sestrana znova listine, se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

I Trgovina z Egiptom. Tvrške, ki se zanimajo za uvoz iz Egipta ali pa za izvoz v Egipt, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani naslov neke trgovske agenture v Kairu, ki je pripravljena prevzeti trgovska zastopstva naših tvrdk, ki nameravajo v Egipt uvažati, oziroma iz Egipta izvažati.

I Trgovina z Dansko. Tvrške, ki se zanimajo za uvoz iz Danske in za izvoz na Dansko, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice naslov neke danske tvrdke, ki bi rada stopila s tukajšnjimi tvrdkami v zvezo.

Zena.

z Doktorica kemije. V Parizu je te dni promovirala gospeščina Bellegarde na čast doktorice kemije. To je prvi slučaj, da je na Francoskem žena dosegla na polju kemije doktorski naslov, zato se je promocija izvršila s posebnim zanimanjem. Doktorici, ki je vse izpite dovršila z odliko so častitali uradno.

z O ženah. Francoski humorist O'Rell piše: V zakon vzemi samo ono žensko, ki se pristrčno smeje; če je njen smeh prisiljen, ne bo ti dobra soproga. Vzemi tako žensko, ki bo sedela s teboj tudi na slabšem prostoru, če so v gledališču boljša mesta že razprodana; taka te ne bo mučila s svojo slavoehlepnostjo. Če srečaš berača, ne vzemi za ženo one, ki misli o njem, da je lump in pijanec; ona je sebična in neumljena. Če se nameravaš oženiti, skušaj poprej poizvedeti, kako se obnaša zjutraj, ko se zbudi: če je čemerna in pusta ali ljubezniva, vesela in sveža. V prvem slučaju je ne jemlji za ženo. Svarim te pred ženo, ki je nasproti svojcem zadirna, nasproti tujcem pa sladka, in pred ono, ki jo moraš dolgo čakati, da si uredi toaleta. Vzemi ženo, ki dela domačim male usluge: očetu baše pipo, materi prinaša copate, bratom odpušča razžalitve. Taka ženska je dobra in ti bo zvesta družica.

Po svetu.

s Krona sv. Štefana na dražbi. Kot poročajo listi, je pripovedoval nek starinar iz Monakovega, ki je ravno dospel iz Budimpešte, da so mu ondi ponudili na prodaj krono sv. Štefana, ki je iz l. 1075. in s katero so bili kronani vsi ogrski kralji. Ker je znal, da ta krona nima velike vrednosti, je izjavil, da bi se dražbenim potom mogla doseči lepa vsota. Nek ljudski poverjenik mu je dejal, da bodo stvar odobrili, če mu zajamči, da bo dobil za krono 100.000 frankov v francoskem ali švicarskem denarju. »Le Journal« pravi: »Odkrito priznано je ta krona zaslužila boljšo usodo.«

s Meč Napoleona I. je izginil. Po neki vesti iz Berlina javljajo, da je ukraden meč Napoleona I., ki ga je bil daroval Blücher vojaški šoli v Lichtenfeldu. Da je meč izginil, so opazili istega dne, ko so bile francoske zastave odnesene iz arzenala in sežgane »Unter den Linden«.

s Ni razumel. Slavni komponist Händel se je bil ustavil za nekaj dni v mestu Chester, kjer je hotel peti za izkušnjo par pesmi. Vprašal je, ako je pri stolnici kak pevec, ki poje kar z not. Imenovali so mu korista Johnsona, ki je prišel v gostilnico, kjer se je bil nastanil Händel. Ali že pri prvih notah je pel Johnson »fovš« — ni šlo in ni šlo in pokvaril je ves zbor. Razljučen je planil Händel nanj, grmel je v peterih jezikih in vzkliknil nazadnje v popačeni angleščini: »Lažnivec, ali nisi rekel, da znaš peti po notah?« — »Seveda znam, gospod kapelnik, ali ne koj prvi-krat,« mu je odgovoril korist.

s Dragocene čipke. Glasovite belgijske čipkarice so darovale kraljici Elizabeti remek-delo iz čipk, ki so ga izdelale za časa okupacije. To mojstrsko delo, ki je

jasna in močna priča lojalnosti, je potrebovalo 12.000 ur, da je bilo izgotovljeno, ima 12 milijonov nitk in tehtja samo 125 gramov. Na sredi čipk je uvezen belgijski grb. Okoli glavnega grba se vrstijo grbi mest: Ypres, Nieuport in Poperinghe. Na vseh straneh so alegorične slike: ribarstvo, čipkarstvo in poljedelstvo.

s Kako je treba proslaviti zmago? Clement Vantel piše o prazniku zmage na Francoskem: Poslednja raketa pade v svitu zvezd, ki so se polahko gasile druga za drugo. Nebo je zopet temno in vendar nekdo od gledalcev zakliče: »Smeha je konec... začena se mir!« Svečanosti zmage so se izvršile nad vse pričakovanje. Kritiki nimajo prav: jaz trdim, da se v nobenem drugem mestu na svetu ne more izvršiti kaj takega. Pariz ima smisla za zmago-slavja, vnanja njegova slika je bolj cesarska ko demokratska. In končno, kako diven narod je to, kako razborit, discipliniran, vztrajen, kadar je treba čakati na sprevod. Žalibog, kot je dejal nekdo, da niso vsak dan svečanosti. In zdaj, ko smo proslavili zmago, je treba, da iz nje povlečemo korist. Zato bi jaz sestavil drug program simboličnih svečanosti za 15. julija. Tu je program, ki bi bil po mojem okusu: »Proslava miru dne 15. julija. Zgodaj zjutraj gre vse delavstvo, kar ga je, na delo. V zbornici se začne razprava o zakonih, kako se temeljito odpomre draginji. Povsod drugje morajo Francozi opustiti vse osebne in korporativne sebičnosti in se zavezati, da se hočejo posvetiti delu za obnovo narodne dobrobiti. Popoldne: poldvojitve dela. Delavnice, gradnje, uradi — vse naj vrvi od same zaposlenosti. V sprevodih imajo pravico iti sami delavci. Evo, tako si mislim proslavo 15. julija.« V glavnem pa bi organizacija take proslave ne bila težka in ne bi stala državo štiri milijone in Nemci bi pripisovali takim svečanostim več pomena kot sicer.

s Interesantni avtogrami. V Londonu so dosegli posamezni avtogrami zelo visoko ceno. Dve strani dolgo pismo Napoleona na Jozefino, ki je datirano iz Lodijske in v katerem častita svoji ženi, ki se nahaja v blagoslovljenem stanu, stane danes 5200 mark. Pismo Napoleona II., vojvode reichsstattskega, pismo Marije Stuart na svojo babico, in dve Lutrovi pismi so kupili od nekega gospoda Charavay za visoko ceno. Pismo, ki ga je pisal Pascal iz Rouena dne 31. januarja 1643 na svojo sestro, je bilo prodano za 3300 mark.

s Oče je ubil hčer. V Montpenséeru so prišli na sled strašnemu zločinu. Že dolgo so ljudje tajno govorili, da je gozdar Belkarouby ubil in tajno pokopal svojo hčerko, dete, staro tri leta. Ko so oblasti izvele za to pogovarjanje, so napravile pri gozdarju hišno preiskavo. Po dolgem iskanju so odkrili naposled v koči mesto, kjer je bilo pod deskami in zemljo zakopano telo malega otroka. Zločin se je bil izvršil že tedne pred najdbo. Na glavi trupelca se nahajajo tri rane, znamenje zločina. Gozdar tajni umor in trdi, da je hči padla z okna in se ubila. Da mrtva hči ostane bližje njega jo je pa zakopal. Tekom razprave pa so dognali, da se je hotel gozdar rešiti otroka, ki mu je bil na poti.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

III.

Ko je bil oskrbnik pojedel, si je nadel široki slamnik in stisnivi palico pod pazduho, podal ženki roko, jo poljubil na ustnice, na čelo in na oči ter rekel: »Torej z Bogom, Gustika, pa dobro se zabavaj doma!«

Gospa se je zasmejala, zgrabila moža za las, polasala, ploskala ga po širokem hrbtu in rekla prisrčno: »Le preveč se ne pehaj, da ne zbolíš!«

Oskrbnik se je zasmejal, pri vratih se še enkrat ozrl, pokimal in že je bil za vrati.

Gospa Gusta je odnašala posodo v kuhinjo.

Ko sta se bila s Karlom prvokrat tako ločila, so ji velike solze zalile oči — taka bolesta tesnoba se je lotila spomnivše se, da bo celo dopoldne sama, brez nje. A naslednje dni, vsa obložena s skrbmi mlade gospodinje, je bila že mirnejša; za ta kratek čas razstanka je bilo snidenje opoldne in zvečer tem veselejše. Ako mu je preostajalo kaj časa, pomagal je ženi obešati slike, vlečiti preproge, pripravljati zagrinjala — ali namesto zaupnih posvetovanj, katerih si je tako želela, kako bi to ali ono bilo boljše, pripravnejše, veselejše, se je samo smehljaj in jo dražil. Danes je bilo že vse v redu: Kuhinjske posode so se lesketale na stenah okrog peči, porcelan in steklo se je svetilo na polici, cvetice v oknih in stoli, osvežene od vlage in solnca, so razpenjale zmečkane liste.

Gospa Gusta je nekaterekrat prehodila vse stanovanje, znova in znova pregledujoč vso njegovo opravo. Poravnala je sliko, malo po strani obešeno, popravila gubasto zagrinjalo, pogledala v omaro, kjer so med kupi snežnobelega perila modreli in rdeli svilnati trakovi.

Stoječ med vrati in pregledujoč domačnost — svojo domačnost! — je v duhu zletela k moravski meji, do podgorskega mesteca, od vseh strani obdanega od žalostnih, kamnitih pobočij, in se spustila v znano hišo, v kateri je bila med gospodarskimi prostori majhna sobica z dvema oknom, pri katerih je toliko let posedala nad ročnim delom ali nad knjigo. V duhu je videla vso priprosto sobo: nizko, rumeno pobarvano, mehko posteljo, kovčeg, borni divan, mizo, stole, naslonjač, stojalo s knjigami in cveticami, bujnimi zelenimi cveticami. Kako ji je bilo tam večkrat tužno! Ljudstvo je bilo tam kot kraj: ubogo, mračno, molčeče in sila nezaupljivo. Imeli so jo radi, jo čislali, a vedno je čutila, da ni izmed njih, da jih ne razume in ne more razumeti. Groza jo je izpreletavala ob misli, da bo v tem enakomernem dnevnem življenju enakomerno minevalo leto za letom — noter tja do starosti.

In ko je zdaj ob teh spominih ogledovala novo stanovanje, razlivala se ji je okrog srca in po zdravih licih zadovoljnost in tiha sreča.

Priljubljen se ji je, zelo priljubljen, ta zakonski raj. Bila je z vsem kar se da zado-

voljna. Pripravljala se je, da očetu in materi pošlje pismo, v katerem se bo iskreno zahvalila za njiju veliko ljubezen, ki je napravila njen dom lep, prijeten in mil.

V kuhinji so zaškripala vrata in vstopila je žena velikega hlapca, da bi umila posodo in poskrbela, kar bo treba. Bila je suha, ogorela, koščena ženska, še ne stara, a od dela izžeta, s temnimi nemirnimi očmi, z redkimi, črnimi lasmi, zadaj zviti v neznatno kepo; bila je bosa, v naglici oblečena.

Ko je gospa Gusta prišla k nji, je žena pozdravila zelo vljudno, s pojočim spoštljivim glasom: »Srečno dobro jutro Bog daj!« in lotila se je dela.

A mlada gospa jo je zadržala: »Zdaj smo že precej v redu, škutinka, pojdite me pohvaliti!« in šla je naprej v sobo.

Žena je pripognjena, s cunjjo v roki, v zadregi nasmihač se, ubogljivo šla za njo in z očmi begala na vse strani.

»Prav lepo, gospa, prav lepo — sila lepo,« je hvalila, ne da bi jo pogledala v oči, »to je cvetic, moj Bog, in knjig, slik, da je kar groza — po tleh imate pa tako, da se človek boji stopiti.«

Oprezno, kot bi hodila po ostrem pesku, je dvigala ogorele noge in gledala iz kota v kot.

»To se reči, to so reči — in te postelje z belimi pernicami — moj Bog, to je knjig, saj ni mogoče, da bi jih gospa vse prečitala. — No, gospa imate lahko vesele, zdaj se še le vidi vsa lepota!«

»Torej vam je všeč pri nas?« veselo vpraša gospa.

»Všeč, moj Bog, kako da bi mi ne bilo všeč —« je odgovorila, pri tem pa je naglo, kot preplašena znova ogledovala salonček.

»Nekaj pa tu vendar pogrešate, ne?« gledajoč jo, iznenadena vpraša gospa.

»O nič, nič, gospa, samo spomnila sem se, da ni zraven stekleničnice — tukaj jo imajo povsod drugod — zato —«

»Stekleničnica? Saj smo steklo in porcelan uvrstili skupaj na polico v kuhinji —«

»Zato, zato — tega sem se samo spomnila, ker ne vidim tu stekleničnic! A gospa, ne bodite hudi, prosim, a naša pristavnica bi bila sila vesela, ako bi to tudi mogla pogledati, kolikokrat me je že opomnila —«

»Naj le pride, recite ji, da jo bom rada videla,« odgovori gospa.

»O, ta bo vesela — kar ponjo tečem — in že je nerodno drobeč odhajala.

Mlada gospa se je vrnila v prvo sobo, stopila k oknu in gledala na prostrano, okrog in okrog zastavljeno graščinsko dvorišče.

Na čelu so bila stanovanja: pristavnikovo, mlatiškega mojstra, velikega hlapca, hišterna, dalje na levo hlevi, staje, skednji, kolarnice. Kjer so bila okna, so bila samo majhna, umazana, stene opraskane in ponosnažene. Sredi dvorišča je stal visok, lepo kopičast stog, okrog njega plugi s svetlimi lemeži in kupi bran.

Proti vratom k bivališčem pristavniške služinčadi je bila velika luža s sivkasto vodo, v kateri so čopotale race in leno plavale gosi.

Kokla, vodeč krdelo pišk, je počasi korakala, kimajoč z glavo in vratom, tampatam kavsnila v blato, pobrskala, zakvakala in šla dalje.

Po vrhu temne strehe, s katere so se svetile nove škodlaste krpe, so hodili gušavi golobi, med katere so se mešali vrabci.

Gospa Gusta je videla, kako je hlapčeva žena mimo mlake hitela domov in čez kratek čas prišla nazaj z gugajočo se pristavnico, ki si je hiteč še na dvorišču zavezovala ruto na glavi in s predpasnikom pritegovala razgaljeno lahko jopo. Obe sta šli hitro, kakor bi se bali, da bi ne zamudili.

Gospa je šla v kuhinjo nasproti in zaklicala: »Le noter, pristavnica, le noter, to ste prijazni, da ste prišli pogledat!«

Dinarica je ostala pri svojih posodah, pristavnica pa je, ogledujoč se, šla za njo.

»Moj Bog, gospa, kako se je tu izpremenilo; seve, seve, če pridejo take roke, vse gre v cvetje. Lepo — lepo — zagrinjala — gospa županja ima podobne, samo te črte so malo drugačne, te čopke ima ravno take kakor vi — preprog so polna tla — lepo, lepo.«

Pristavnica, držeč roke v predpasnikovih žepih, je stala sredi sobe, zamišljena vse počasi ogledovala in govorila zelo resno.

»Ta pogrinjala na posteljah ste gospa sami naredili, kaj ne?« je vprašala smehljaje se.

Gospa Gusta je pritrdila.

»Prav lepo — tu imajo tudi tampatam podobne. Pri Darbujanovih jih je naredila Malka, opravo imajo podmašeno, po vrhu pa še s pletenjem prevlečeno; pri županovih imajo pregrinjala kvačkana, pri doktorjevih in na pošti — no, tam imajo celo volnene s čopki, sam Bog ve, koliko je to stalo.«

Gospa je zamišljena poslušala počasno, preudarno, pohvalno pripovedovanje pristavničino; nekaj kakor rahla senca je prihajalo iz teh besed in legalo na solnčno veselje gospejino.

Pristavnica je umolknila, kot bi premišljevala, potem je počasi, zvedavo pogledala naokrog in v gospo uprši sive oči vprašala: »Kaj pa, gospa — stekleničnica?«

»Stekleničnica?« osupla, polglasno veli gospa — »tega pa nimam!« in s plahim usmevom se ozre v pristavnico.

Ta nekaterekrat molče pokima.

»Vidim, vidim, da je ni tu! No, take omare je treba, gospa,« je rekla dobrovoljno; »tu jo imajo povsod po vseh boljših hišah. O, pri županovih, pri doktorju, na pošti, v šoli ali pri Darbujanovih — on je trgovec, a ima denar — tam imajo stekleničnice! Mmm!« in pristavnica je z zaprtimi usti navdušeno gledala gospo.

Ta je stala molče.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.